

Datum 2020-05-20
Diarienummer 0600/20

Justitiedepartementet

Göteborgs Stads yttrande över remissen - Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillstånd

Göteborgs Stad bedömer att samtliga föreslagna förändringar i brottsbalken är angelägna och att det är givet att villkoren för de som frigges villkorligt från fängelse samt för de som döms till kriminalvård i öppna former (skyddstillsyn) ska vara likartade.

Göteborgs Stad anser att en dom till kriminalvård i öppna former i form av skyddstillsyn eller villkorlig frigivning från fängelse ska innehålla kontroll- och stödfunktioner för att den enskilde ska bryta med sin kriminalitet. Villkoren för att komma i åtnjutande av att dömas till kriminalvård i form av skyddstillsyn och villkorlig frigivning ska vara tydliga och tvingande för den dömda. Att använda elektronisk övervakning främjar möjligheten till kontroll av att domens föreskrifter följs och ska motverka fortsatt kriminalitet. Göteborgs stad delar promemorians bedömning att elektronisk övervakning borde kunna vara ett medel för att motverka fortsatt gängkriminalitet. Detta är positivt för den enskildes rehabilitering och för kommunen ur ett långsiktigt trygghets- och ekonomiskt perspektiv. Förändringen är särskilt positiv för brottsoffer som får ett starkare skydd genom förslaget.

Göteborgs Stad anser att krav och stödmöjligheter i en dom om skyddstillsyn ska innehålla adekvat vård samt kontroll som innebär att brottsoffer ska känna trygghet och att trovärdigheten till rättssystemet ska bibehållas. Den som bryter mot den stärkta kravställningen i en dom ska få sin kriminalvård i öppna former skyndsamt ändrad till kriminalvård i slutna former. Uppföljningen av föreskrifter i en dom om skyddstillsynen ska följas upp noggsamt av kriminalvården menar staden. Skyddstillsyn är en dom till kriminalvård och det förtydligas enligt de förslag till lagändringar som finns i promemorian.

Göteborgs Stad anser det är positivt att promemorian uppmärksammar den utvecklingspotential som finns i lagstiftningen avseende domar om

skyddstillsyn. Utvecklingspotentialer i form av förstärkning och utökning av de återfallsförebyggande åtgärder som kan vidtas under verkställighet av skyddstillsyn. Den föreslagna förändringen innebär att processen kan bli skyndsam i de fall föreskrifter inte följs.

Göteborgs Stad delar inte uppfattningen att kommunerna inte kommer att påverkas ekonomiskt av förslagen i promemorian. Förslagen kan innebära nya åtaganden. Göteborgs Stad bedömer att de ökade kraven främst vid skyddstillsyn och i viss mån vid villkorlig frigivning delvis kommer att innebära ett ökat ansvar för staden och därmed en ökad kostnad. Det kan exempelvis innebära ett ökat ansvar att tillhandahålla skyddat boende, missbruksbehandling, ekonomiskt bistånd och arbetsfrämjande insatser. Även om promemorians intentioner ska leda till lägre kostnader genom mindre brottslighet på längre sikt så kommer förslagen att leda till ökade kostnader för staden på kort sikt. De sänkta kostnader på lång sikt som promemorian lyfter fram är svåra att värdera.

Göteborgs Stad bedömer att promemorian inte i tillräcklig omfattning lyfter fram det ökade krav på samverkan mellan till exempel kriminalvård, sjukvård och kommun som den förändrade lagstiftningen innebär. Innan en föreskrift kring vistelseplats fastställs i en dom om skyddstillsyn måste exempelvis en samlad bedömning ske för att för att maximera möjligheten att bryta en gängkriminell tillhörighet.

För ett ökat ansvarstagande i en dom om skyddstillsyn från de olika parterna behövs mer tvingande skrivningar. I Brottsbalken 1962:700 (BrB) 26 kap 16§ framgår att en särskild föreskrift för den som står under övervakning ska kunna ha en föreskrift som avser att den dömd ska delta i psykiatrisk vård. Den skrivning kvarstår som möjlig föreskrift vilken Göteborgs stad anser vara positivt då det stora flertalet med en kriminell livsstil har en psykiatrisk problematik som behöver få rätt vård och behandling.

Göteborgs Stad saknar att unga vuxna inte särskilt lyfts fram i promemorian. Det är en särskilt viktig grupp att uppmärksamma och som kräver särskilda omfattande föreskrifter för att bryta en kriminell livsstil i de fall en dom om skyddstillsyn är aktuell.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Ordföranden Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan enligt stadsledningskontorets förslag och avslag på tilläggsyrkande från SD den 12 maj 2020 (bilaga A).

Jörgen Fogelklou (SD) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår ovan enligt stadsledningskontorets förslag med det tillägg som framgår av yrkande från SD den 12 maj 2020 (bilaga A.)

Kommunstyrelsen beslutade först att bifalla stadsledningskontorets förslag.

Vid omröstning beträffande bifall respektive avslag på tilläggsyrkande från SD röstade Daniel Bernmar (V), Blerta Hoti (S), Helene Odenjung (L), Martin Wannholt (D), Karin Pleijel (MP), Hampus Magnusson (M), Marina Johansson (S), Grith Fjeldmose (V), Jessica Blixt (D), Emmyly Bönfors (C), Jonas Attenius (S) och ordföranden Axel Josefson (M) för avslag.

Jörgen Fogelklou (SD) röstade för bifall.

Kommunstyrelsen beslutade med tolv röster mot en att avslå tilläggsyrkandet från SD.

Elisabet Lann (KD) antecknade följande till protokollet: Om jag hade haft rätt att rösta hade jag röstat för avslag på tilläggsyrkandet från SD.

Göteborg den 20 maj 2020
GÖTEBORGS KOMMUNSTYRELSE

Axel Josefson

Mathias Sköld

Tilläggsyrkande angående – Remiss från Justitiedepartementet - Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda.

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs Stads yttrande över remissen - Utökade kontroll och stödmöjligheter avseende skyddstillsynsdömda, kompletteras efter sista stycket med nedanstående text och översänds till Justitiedepartementet.

Sista stycket i stadens yttrande:

Göteborgs Stad saknar att unga vuxna inte särskilt lyfts fram i promemorian. Det är en särskilt viktig grupp att uppmärksamma och som kräver särskilda omfattande föreskrifter för att bryta en kriminell livsstil i de fall en dom om skyddstillsyn är aktuell.

Text att lägga till:

Göteborgs Stad saknar även att minderåriga inte särskilt lyfts fram i promemorian. Det är en särskilt viktig grupp att uppmärksamma och som kräver särskilda omfattande föreskrifter för att bryta starten på en kriminell livsstil. Barn används i kriminell verksamhet för att utföra brott som vuxna gärningsmän hade straffats för.

Yrkandet

Kriminellt barnarbete är ett stort och ökande problem i samhället. Barn används i kriminell verksamhet för att utföra brott som vuxna gärningsmän hade straffats för.

Minderåriga barn undgår i allmänhet bestraffning för de flesta brott. Vuxna kriminella använder minderåriga barn både vid grova och enklare brott.

Behovet att stoppa detta är stort och innebär mycket i kampen mot den unga bulvanbrottsligheten, gängbildningen och narkotikaförsäljningen. De minderåriga barnens och deras familjers framtid står på spel

I Sverige kan man bara bli straffad för brott om man har fyllt 15 år. Det finns dessutom speciella regler för unga mellan 15 och 21 år. Ungdomar får kortare straff än vuxna.

- Den som är under 15 år kan inte dömas till straff
- Den som är 15 till 17 år kan dömas till ungdomstjänst.
- Den som är 15 år till och med 21 år kan dömas till ungdomsvård.

För riktigt allvarliga brott såsom mord eller våldtäkt, finns straffet slutna ungdomsvård. Den som begår ett allvarligt brott vid ålder 15 till 17 år döms ofta till slutna ungdomsvård, i stället för fängelse.

Den som är under 15 år ses som ett barn och kan inte dömas i domstol. Men brottet kan utredas ändå. Under utredningen pratar både polisen och socialtjänsten med barnets föräldrar. När utredningen är klar kan sociala myndigheter fatta beslut om olika åtgärder, till exempel stöd och vård.

Barn kan misstänkas för allvarliga brott som mord eller våldtäkt. Om det händer så utreds ärendet noga, och det kan gå till domstol. När ett sådant ärende går till domstol kallas det för bevistalan. Domstolen får inte döma barnet till straff. Men domstolen kan komma fram till om barnet är skyldigt. Det handlar mycket om att anhöriga till de inblandade ska kunna bli säkra på vad som har hänt. Domstolen kan besluta att ett barn som är skyldigt ska betala skadestånd till den som är utsatt för brottet. Socialtjänsten kopplas in, precis som vid andra brott där barn är inblandade. Barnet som är skyldigt får ofta vård.

Då ett barn kan misstänkas ha begått ett brott före 15 års ålder kan en förundersökning mot barnet inte inledas eftersom det följer av 1 kap. 6 § brottbalken (BrB) att någon påföljd inte får dömas ut. I 36 f § LUL regleras uttömmande vilka straffprocessuella tvångsmedel som kan användas mot en misstänkt person under 15 år.

För ställningstagande till frågan om förundersökning eller utredning enligt 31 § LUL ska inledas då den misstänkta personens ålder är oklar hänvisas till RättsPM 2017:4 Åldersbedömning – om handläggningen av ärenden där den misstänkta personens ålder är oklar.